

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Β. Τατάκης: “*Η φωνή των πατέρων*”

(Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σσ. 404-406)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Παραδείγματα ερωτήσεων ελεύθερης ανάπτυξης

1. Πώς ορίζει ο συγγραφέας την ιστορία; Συμφωνείτε με τον ορισμό του;
2. «... τα βήματα του παρόντος συνεχίζουν το βηματισμό του παρελθόντος και οδεύουν προς το μέλλον» (§ 1). Μπορείτε να αναφέρετε κάποια παραδείγματα από το χώρο της ιστορίας και ειδικότερα της ιστορίας της τέχνης που να επιβεβαιώνουν αυτή τη θέση;
Ένα παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η κλασική περίοδος της αρχαίας ελληνικής τέχνης για την οποία ο Μανόλης Ανδρόνικος λέει χαρακτηριστικά τα εξής: «Αυτή η διαλεκτική σύνθεση των νεωτερισμών, συχνά εντελώς τολμηρών, προς την παράδοση, αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά στοιχεία της ελληνικής τέχνης, μάλιστα των κλασικών χρόνων, που θα τολμήσει τα πάντα, χωρίς να ξεχνά τίποτα».¹
3. Πώς κρίνετε την άποψη του Τατάκη ότι το ιστορικό γεγονός είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο;
4. Συμφωνείτε με την άποψη του συγγραφέα ότι «η ιστορική μνήμη ... είναι απαραίτητο και ζωτικό στοιχείο για την πορεία του ατόμου και του έθνους» (§ 3); Εξηγήστε.
5. Τι νομίζετε ότι θα γινόταν, εάν αγνοούσαμε πλήρως την πνευματική ζωή των προγόνων μας;
6. Δώστε σε περίληψη (που να μην υπερβαίνει τις 100 λέξεις) το δοκίμιο του Τατάκη.

¹ *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., τόμος Γ₂, Αθήνα 1972, σ. 271. Ο διδάσκων θα μπορούσε ακόμη να αξιοποιήσει τις εικόνες των σσ. 64, 68 και 79 του βιβλίου *Η Αξιολόγηση των μαθητών της Α΄ Λυκείου στην Ιστορία*, τεύχος Β΄, Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα 1997.

7. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι *«όλοι οι μεγάλοι πολιτισμοί, όπως διδάσκει η ιστορία, είναι θεμελιωμένοι απάνω σε πλούσια και ζωντανή παράδοση, την οποία κάθε γενεά, συνεχίζοντάς την, την ανανέωνε και την πλούτιζε»* (§ 4). Μπορείτε να αναφέρετε κάποια παραδείγματα που να επιβεβαιώνουν, να περιορίζουν ή και να αναιρούν αυτή τη θέση;
8. Ο συγγραφέας στο τέλος της τέταρτης παραγράφου μιλάει για *«ζωντανή παράδοση»*. Τι νομίζετε ότι εννοεί με αυτό τον όρο; Θα μπορούσε να υπάρξει νεκρή παράδοση; Να εξηγήσετε, χρησιμοποιώντας παραδείγματα.
9. Γιατί ο Τατάκης υποστηρίζει ότι πρέπει να μελετούμε με προσοχή και συνεχώς το πνευματικό έργο των πατέρων μας και ιδιαίτερα αυτό των *«άμεσων πατέρων μας»*;
10. Ποιες αρετές και ποια μειονεκτήματα διακρίνετε στο ύφος, στην επιχειρηματολογία και στη συλλογιστική πορεία του συγγραφέα σε αυτό το δοκίμιο;

2.2. Παραδείγματα ερωτήσεων σύντομης απάντησης

1. α) Γιατί ο άνθρωπος, κατά το συγγραφέα, έχει την τάση να μην αναγνωρίζει τη συμβολή των προγόνων του σε *«αυτό που είναι [και σε] αυτό που έχει»*; (§ 1).
- β) Πώς χαρακτηρίζει ο συγγραφέας αυτή τη στάση και γιατί;
2. Πώς συσχετίζονται οι φράσεις *«αυτό που είναι, αυτό που έχει»*; (§ 1).
3. Τι εννοεί ο συγγραφέας, όταν υποστηρίζει ότι πρέπει να βιώνουμε τον άνθρωπο ως *«ον που δημιουργεί ιστορία»*; (§ 1)
4. Τι εννοεί ο Τατάκης, όταν υποστηρίζει ότι κάθε ιστορικό γεγονός *«είναι θρεμμένο από ιστορία»*; (§ 2)
5. Τι είναι ιστορική μνήμη, κατά το συγγραφέα;
6. Ποιοι είναι και τι μας πρόσφεραν οι *«άμεσοι πατέρες μας»*, σύμφωνα με το δοκίμιο;
7. Οι γενεές από την άλωση της Πόλης ως το '21 τι πρόσφεραν στους Νεοέλληνες, σύμφωνα με τον Τατάκη;
8. Ως προς τι παρουσιάζει χάσμα η ιστορική μνήμη των Νεοελλήνων, κατά το συγγραφέα;

9. Ο συγγραφέας λέει ότι «οι γενεές από την άλωση της Πόλης και εδώ» (§ 4) στηρίχθηκαν στους θησαυρούς του παρελθόντος. Ποιοι νομίζετε ότι μπορεί να είναι αυτοί οι θησαυροί;
10. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι «την πνευματική παράδοση, την παιδεία 'όχι την εκπαίδευση' ενός έθνους τη δημιουργεί η ακατάπαυστη μελέτη...» (§ 4). Σε τι διαφέρουν οι όροι παιδεία και εκπαίδευση;
11. Τι δημιουργεί την παιδεία ενός έθνους, κατά τον Τατάκη;
12. Ποια είναι η βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία πολιτισμού, σύμφωνα με το δοκίμιο;
13. Ποιο κοινό χαρακτηριστικό έχουν όλοι οι μεγάλοι πολιτισμοί, κατά τον Τατάκη;
14. Ποιο είναι το χρέος των πνευματικών ανθρώπων κάθε γενιάς, κατά το συγγραφέα;
15. Δώστε έναν τίτλο στο δοκίμιο, που να ανταποκρίνεται στο βαθύτερο νόημά του.
16. Να χωρίσετε το δοκίμιο σε ενότητες.
17. Ο συγγραφέας μέχρι το μέσο περίπου της τέταρτης παραγράφου γράφει σε τρίτο πρόσωπο. Στη συνέχεια όμως γράφει σε δεύτερο πρόσωπο. Τι νομίζετε ότι πετυχαίνει με αυτή την αλλαγή;

2.3. Συνδυασμός ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. Πιστεύετε ότι η θέση την οποία διατυπώνει ο συγγραφέας στην αρχή του δοκιμίου του («*Ενοχλεί γενικά τον άνθρωπο η σκέψη ότι αυτό που είναι, αυτό που έχει το οφείλει στους 'πατέρες', στις γενεές που πέρασαν*») είναι επαρκώς θεμελιωμένη ή είναι αυθαίρετη; Ποια είναι η γνώμη σας; Να την αιτιολογήσετε.
2. Τι προσφέρει η ιστορική συνείδηση στον άνθρωπο, κατά το συγγραφέα; Συμφωνείτε με την άποψή του; Να δικαιολογήσετε τη θέση σας.
3. Πιστεύετε ότι η φράση «*Μοναδικό και ανεπανάληπτο είναι το ιστορικό γεγονός, και μάλιστα όσο περισσότερο μοναδικό και ανεπανάληπτο τόσο περισσότερο ιστορικό γεγονός*» (§ 2) εμπεριέχει μια αντίφαση; Να δικαιολογήσετε την άποψή σας.

4. Ποια είναι η βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία πολιτισμού, σύμφωνα με το κείμενο; Είναι ορθή η θέση του; Να εξηγήσετε γιατί.
5. Πιστεύετε ότι η μελέτη της πνευματικής παραγωγής των περασμένων γενεών ενισχύει την αυτογνωσία ενός λαού; Να αιτιολογήσετε την άποψή σας.
6. Πιστεύετε ότι γνωρίζοντας κανείς το χθες καταλαβαίνει βαθύτερα το σήμερα και ταυτόχρονα προετοιμάζει ένα καλύτερο αύριο; Να αιτιολογήσετε την άποψή σας.

2.4. Παραδείγματα ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου

2.4.1. *Ερωτήσεις της μορφής «σωστό-λάθος»*

Βάλτε ένα X στο αντίστοιχο τετραγωνάκι, αν νομίζετε ότι το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων είναι σωστό ή λανθασμένο:

	Σωστό	Λάθος
1. Ο συγγραφέας αρχίζει το δοκίμιό του με μια διαπίστωση: (<i>« Ενοχλεί γενικά ... πέρασαν»</i>), η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αυθαίρετη, δεδομένου ότι δεν μας αποκαλύπτει τα στοιχεία ή δεδομένα που τον οδήγησαν σε αυτό το συμπέρασμα.	☐	☐
2. Ο Τατάκης συλλαμβάνει το χρόνο ως αδιάσπαστη ενότητα, όπου το πριν ενυπάρχει στο τώρα και το τώρα στο αύριο.	☐	☐
3. Ο Τατάκης σ' αυτό το δοκίμιο υποστηρίζει ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται.	☐	☐
4. Ο Τατάκης υποστηρίζει ότι, γνωρίζοντας κανείς το χθες, καταλαβαίνει βαθύτερα το σήμερα και ταυτόχρονα προετοιμάζει ένα καλύτερο αύριο.	☐	☐
5. Ο συγγραφέας δεν θεωρεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία πολιτισμού τη γνώση της πνευματικής παραγωγής των προγόνων.	☐	☐

2.4.2 Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα της απάντησης που θεωρείτε σωστή:

1. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι εκείνος ο οποίος δεν αναγνωρίζει τη συμβολή των προγόνων του σε ό,τι αυτός είναι:
 - α) στερείται ψυχολογικών αντιδράσεων,
 - β) είναι αγνώμων,
 - γ) είναι περιορισμένος στον κλοιό του εγώ ή του παρόντος μόνο,
 - δ) δεν αυτοβεβαιώνεται.

2. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι:
 - α) Το ιστορικό γεγονός μπορεί να επαναλαμβάνεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις.
 - β) Το ιστορικό γεγονός επαναλαμβάνεται σε κάθε περίπτωση.
 - γ) Το ιστορικό γεγονός δεν είναι μοναδικό και γι' αυτό επαναλαμβάνεται.
 - δ) Το ιστορικό γεγονός δεν επαναλαμβάνεται, γιατί είναι μοναδικό.

3. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι πρέπει να μελετούμε την πνευματική παραγωγή της περιόδου της ιστορίας μας που εκτείνεται από το 1453 ως το 1821, γιατί:
 - α) Έχει γράψει βιβλία πάνω σε αυτό το θέμα που θέλει να προωθήσει.
 - β) Μόνον έτσι θα συνειδητοποιήσουμε τις συνέπειες που είχε για το έθνος μας ο Τουρκικός ζυγός.
 - γ) Ειδικά αυτή η περίοδος αξιοποίησε τους θησαυρούς του παρελθόντος.
 - δ) Αυτή η περίοδος συνέβαλε αποφασιστικά στη συγκρότηση της νεοελληνικής μας ταυτότητας.

4. Η λέξη «ιδιοτυπία» (§ 4) σημαίνει:
 - α) ιδιομορφία
 - β) ιδιοσυστασία
 - γ) ιδιορρυθμία
 - δ) πρωτοτυπία

5. Η λέξη «κατεργάστηκαν» (§ 4) σημαίνει:

- α) απεργάστηκαν
- β) επεξεργάστηκαν
- γ) αφουγκράστηκαν
- δ) εντυπωσιάστηκαν

2.4.3. Ερωτήσεις σύζευξης

Αφού διαβάσετε προσεκτικά την πρώτη παράγραφο του δοκιμίου, να γράψετε δίπλα από **κάθε** αριθμό της δεύτερης στήλης το γράμμα του στοιχείου της πρώτης στήλης που αντιστοιχεί:

Α	Β
α) Εκείνος που αναγνωρίζει ότι « <i>αυτό που είναι, αυτό που έχει, το οφείλει στους 'πατέρες', στις γενεές που πέρασαν</i> » (§ 1)	1. Έχει περιορισμένες ψυχολογικές αντιδράσεις.
β) Αντίθετα εκείνος ο οποίος δεν αναγνωρίζει τη συμβολή των προγόνων του σε ό,τι αυτός είναι, θεωρώντας πως ό,τι έχει, ό,τι είναι ανήκει αποκλειστικά και μόνο στις δικές του προσπάθειες.	2. Ζει με τρόπο βαθύ την παρουσία του ανθρώπου μέσα στους αιώνες.
	3. Αυτοβεβαιώνεται, αναγνωρίζοντας μόνο τη δική του συμβολή στο ιστορικό γίνεσθαι.
	4. Ζει μέσα του τον άνθρωπο σαν ον που δημιουργεί ιστορία.
	5. Αντιμετωπίζει την ιστορία κατά τρόπο, ο οποίος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως κοντόφθαλμος και μυωπικός.

2.4.4. Συμπλήρωση κενών

1. Να συμπληρώσετε κάθε κενό στην πρόταση που ακολουθεί με μία μόνο από τις λέξεις που βρίσκονται στην παρένθεση, αφού τις τροποποιήσετε αναλόγως:

(μελετώ, εμπλουτισμός, διάλογος, γενιά, βιώνω, προβληματισμός, πρόγονος, πνευματική, εκπρόσωπος, ανανέωση)

Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι βασικός όρος και προϋπόθεση για να έχει ένα έθνος (1) ζωή είναι οι πνευματικοί (2) κάθε (3) να (4) ακατάπαυστα την

πνευματική παραγωγή των (5) τους, να την (6) έντονα, να ανοίγουν (7) μαζί της, ώστε τελικά, καταθέτοντας το δικό τους (8), να προχωρούν στην (9) και στον (10) της.

2.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ελεύθερης ανάπτυξης

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα της απάντησης που θεωρείτε σωστή, σύμφωνα με το κείμενο που διαβάσατε:

1. A. Πώς πρέπει να αντιμετωπίζουν οι λαοί την πνευματική παραγωγή των προγόνων τους;
 - α) Να συντηρούν τη μνήμη του παρελθόντος, είτε αυτή τους κάνει υπερήφανους, είτε τους κάνει να ντρέπονται.
 - β) Να την απορρίπτουν ολοκληρωτικά, έτσι ώστε η σκέψη τους, ελεύθερη από τα δεσμά του παρελθόντος, να προχωρεί σε νέες, πρωτότυπες δημιουργίες.
 - γ) Να τη μελετούν με προσοχή, ώστε τελικά να την ανανεώνουν και να την εμπλουτίζουν.
- B. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας, παραπέμποντας σε συγκεκριμένα χωρία του κειμένου.

2. A. Βάλτε ένα X στο αντίστοιχο τετραγωνάκι, αν νομίζετε ότι το περιεχόμενο των προτάσεων που ακολουθούν είναι σωστό ή λανθασμένο:

Σωστό Λάθος

- α) Ο συγγραφέας συλλαμβάνει το χρόνο ως αδιάσπαστη ενότητα, όπου το πριν ενυπάρχει στο τώρα και το τώρα στο αύριο.
- β) Ο συγγραφέας σ' αυτό το δοκίμιό του υποστηρίζει ότι είναι δυνατή η πρόβλεψη του ιστορικού γεγονότος.
- γ) Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι οι Νεοέλληνες γνωρίζουν ελάχιστα την πνευματική παραγωγή της περιόδου της ιστορίας τους που εκτείνεται από το 1453 μέχρι το 1821.
- B. Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας, παραπέμποντας σε συγκεκριμένο χωρίο του κειμένου.

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Τι νομίζετε ότι μπορεί να προσφέρει η ιστορική συνείδηση στον άνθρωπο;
2. Εάν το ιστορικό γεγονός είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο, όπως υποστηρίζει ο Τατάκης, τότε κατά λογική ακολουθία δεν είναι δυνατή και η πρόβλεψή του. Αντίθετα ο Αριστοτέλης υποστηρίζει ότι «*ὅμοια γάρ ὡς ἐπὶ τό πολὺ τά μέλλοντα τοῖς γεγονόσιν*» (*Ρητορική*, 1394α, 7-8). Ποια είναι η γνώμη σας;

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Να συγκρίνετε το δοκίμιο του Δημ. Γληνού «*Δημιουργικός Ιστορισμός*» (Κ.Ν.Α. Β΄ Λυκείου, σσ. 87-91) με το δοκίμιο του Τατάκη και να εντοπίσετε τις ομοιότητες και τις διαφορές που παρουσιάζουν οι δύο συγγραφείς ως προς την αντιμετώπιση του ιστορικού γίνεσθαι.
2. Γνωρίζοντας κανείς το χθες καταλαβαίνει βαθύτερα το σήμερα και ταυτόχρονα προετοιμάζει ένα καλύτερο αύριο. Να σχολιάσετε αυτή τη θέση σε ένα δοκίμιο του οποίου η έκταση να μην υπερβαίνει τις 400 λέξεις.
3. Το καλλιτεχνικό κίνημα του Φουτουρισμού υποστήριξε (αντίθετα από τον Τατάκη) ότι το παρελθόν είναι βάρος ασήκωτο που συνθλίβει την έμπνευση και τη δημιουργική σκέψη των ατόμων. Και υποστήριξαν περαιτέρω οι οπαδοί αυτού του κινήματος ότι προκειμένου να αναπτυχθεί ο πολιτισμός θα πρέπει να αγνοήσουμε το παρελθόν, να απελευθερωθούμε από τα δεσμά του, ώστε η σκέψη μας ελεύθερη από τα προειλημμένα σχήματα και τις προκατασκευασμένες σκέψεις των προγόνων μας να προχωρήσει σε αληθινά πρωτότυπες δημιουργίες. Συμφωνείτε; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα δοκίμιο έκτασης περίπου 400 λέξεων.
4. Να δημιουργηθούν δύο ομάδες μαθητών: η πρώτη θα αναλάβει να επεξεργαστεί και να καταγράψει επιχειρήματα υπέρ της θέσης που υποστηρίζει ο Τατάκης. (Ότι δηλαδή πρέπει να μελετούμε το πνευματικό έργο των προγόνων μας, γιατί αυτή η μελέτη έχει θετικές συνέπειες στο σήμερα). Η δεύτερη ομάδα, ακολουθώντας την ίδια διαδικασία, να υποστηρίξει την αντίθετη άποψη. (Ότι δηλαδή δεν πρέπει να μελετούμε το πνευματικό έργο των προγόνων μας, γιατί αυτή η μελέτη ασκεί αρνητική επίδραση στο σήμερα).
Στη συνέχεια οι δύο ομάδες να παρουσιάσουν τις θέσεις τους στην τάξη ή να γίνει διάλογος ανάμεσα στις δύο ομάδες με ακροατές την υπόλοιπη τάξη. Στο τέλος οι ακροατές θα μπορούσαν να κρίνουν ποια ομάδα παρουσίασε τα πειστικότερα επιχειρήματα και γιατί.

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κριτήριο για ολιγόλεπτη γραπτή δοκιμασία

(20 λεπτά)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΤΑΞΗ ΤΜΗΜΑ

ΜΑΘΗΜΑ: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β. Τατάκης: “Η φωνή των πατέρων”

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ποιοι είναι και τι μας πρόσφεραν οι «άμεσοι πατέρες» μας, κατά το συγγραφέα;

.....
.....

Μονάδες 5

2. Ποια είναι η βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία πολιτισμού, κατά το συγγραφέα;

.....
.....

Μονάδες 5

3. Δώστε ένα τίτλο στο δοκίμιο που να ανταποκρίνεται στο βαθύτερο νόημά του.

.....
.....

Μονάδες 4

4. Ο Τατάκης γράφει με τρόπο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως:

- α) νευρώδης και γλαφυρός β) σκοτεινός και ασαφής
γ) σύνθετος και επιτηδευμένος δ) απλός και ανεπιτήδευτος

Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

.....
.....

Μονάδες 6

Κριτήριο για ωριαία γραπτή δοκιμασία

(45 λεπτά)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΤΑΞΗ ΤΜΗΜΑ

ΜΑΘΗΜΑ: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β. Τατάκης: “Η φωνή των πατέρων”

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Η φράση «... *συνείδηση* [του νοήματος του έργου των «πατέρων»] που να γίνεται *οδηγητική φωνή στο βηματισμό του παρόντος*» (§ 3) σημαίνει:

α) Οι οδηγητικές φωνές δεν θα φωτίσουν τα βήματά μας.

β) Ο βηματισμός μας είναι ανεξάρτητος από τις οδηγητικές φωνές.

γ) Ο τρόπος μέσω του οποίου θα κατανοήσουμε το έργο των προγόνων μας θα καθορίσει την πορεία μας.

δ) Ο βηματισμός του παρόντος δεν καθορίζεται από τη συνείδηση των πατέρων.

.....
.....
.....

Μονάδες 2

2. Η λέξη «οίστρος» (§ 4) σημαίνει:

α) δημιουργία

β) μανία

γ) έμπνευση

δ) απουσία δημιουργικότητας

.....
.....
.....

Μονάδες 1

3. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το δοκίμιο του Τατάκη, να συμπληρώσετε κάθε κενό στο κείμενο που ακολουθεί με μια μόνο λέξη:

Ο Τατάκης υποστηρίζει ότι η διατήρηση της (1)
..... (2) έχει την πιο μεγάλη (3) για την πορεία των
..... (4) και των (5). Παράλληλα πιστεύει ότι για να
διατηρήσει το κάθε (6) την(7)
(8) του θα πρέπει να γνωρίζει με (9) το νόημα του έργου των
σημαντικότερων εκπροσώπων τού (10) του παρελθόντος.

Μονάδες 5

4. Γιατί οι άνθρωποι, κατά το συγγραφέα, έχουν την τάση να υπερεκτιμούν τη δική τους συμβολή στο ιστορικό γίγνεσθαι;

.....
.....

Μονάδες 2

5. Οι γενεές από την άλωση της Πόλης ως το '21 τι πρόσφεραν στους Νεοέλληνες, σύμφωνα με τον Τατάκη;

.....
.....

Μονάδες 3

6. Γιατί ο Τατάκης υποστηρίζει ότι πρέπει να μελετούμε με προσοχή και συνεχώς το πνευματικό έργο των πατέρων μας και ιδιαίτερα αυτό των «άμεσων πατέρων» μας;

.....
.....

Μονάδες 3

7. Τι νομίζετε ότι θα γινόταν, εάν αγνοούσαμε πλήρως την πνευματική ζωή των πατέρων μας;

.....
.....

Μονάδες 4